

De Katwijkse Uitwatering

Jelle van Dijk

Een kleine onderbreking in de saaie Hollandse kustlijn tussen IJmuiden en Scheveningen, wat stelt die Katwijkse Uitwatering eigenlijk weinig voor! Toch is deze plek vooral bij vogelaars een bekende stek. Grote aantallen vogels zal men hier niet zien, daarvoor kan men beter even doorlopen naar de Katwijkse Binnenwatering. Maar bij bijzondere weersomstandigheden gaan veel vogelaars toch even bij de Uitwatering kijken. Vooral bij strenge vorst kan dat de moeite waard zijn. Als de meren in het binnenland met ijs bedekt raken, trekken veel watervogels naar de kust. Het ijsvrije en relatief rustige water van de Uitwatering lokt dan nogal eens watervogels die zelden in onze regio worden opgemerkt. In de strenge winters uit het midden van de jaren tachtig werden hier soorten als Grote Zeeëend, Middelste Zaagbek, Brilduiker en Toppereend waargenomen. Ook bij storm kan een bezoekje aan de Uitwatering leuke soorten opleveren. Sommige vogels die dicht onder de kust trekken, laten zich soms verleiden om even in de Uitwatering uit te blazen. Met wat geluk kan men dan van dichtbij een Dwergmeeuw, een Vorkstaartmeeuw of een Kleinste Jager zien. Over de ornithologische kwaliteiten van de Uitwatering zal nu niet verder worden uitgeweid. Meer bijzonderheden zijn te vinden in "Vogels van Noordwijk en omstreken".

Zeevenkel.

In dit stukje zal het verder over PLANTEN gaan. Tussen de stenen heeft zich namelijk een vegetatie ontwikkeld die verder tussen Hoek van Holland en IJmuiden nergens is aan te treffen.

In het begin van de jaren tachtig werd iets ten noorden van de oude uitwateringsluis een nieuwe sluis gebouwd. De hoogte van de oude sluis voldeed namelijk niet aan de eisen die de Deltawet stelde. Na voltooiing van de werkzaamheden in 1984 was de oude sluis geheel onder het zand geschoven en liep er een nieuwe weg over een veel hogere afsluiting van de Rijnmond. Aan de landzijde was het geheel afgedekt met een dikke asfaltlaag, maar aan de zeezijde had het Hoogheemraadschap gekozen voor een beschoeiing bestaande uit

zeshoekige steenblokken. Alleen het bovenste deel van de zeevering was aan de zeezijde ook met asfalt afgedekt.

De strook met de zeshoekige blokken bevindt zich in de zogenaamde spatzone. Bij een stevige noordwester blijf je daar tijdens hoogwater beslist niet helemaal droog. Bij een echte storm kan het water zelfs zo hoog worden opgezweept dat de golven de zeevering boven het stroomgat bereiken. Het gevolg hiervan is dat planten van het zoute milieu hier een kans krijgen. De toevoer van zoet regenwater is veel regelmatig en soms ook niet onaanzienlijk. Bij zware regenval komt er namelijk heel wat water langs de asfaltstrook boven de stenen naar beneden. Hierdoor kan er soms dagen achtereen zoet water tussen de stenen blijven staan.

Door deze omstandigheden ontwikkelde zich op dit plekje een bijzondere plantengroei. Al spoedig na beëindiging van de werkzaamheden vestigden zich hier Zee-postelein, Zeekool en Strandbiet. Vooral de vestiging van Zeekool trok de aandacht. Deze soort werd voor het eerst in 1935 in ons land aangetroffen. Het duurde hierna tot 1959 voordat de soort werd teruggevonden. Pas in 1968 werd voor het eerst een bloeiende plant gevonden en hierna steeg het aantal vindplaatsen gestaag. Zeekool wordt vooral op zeeveringen in Zeeland aangetroffen. De planten op de Katwijkse zeevering blijven klein en komen niet in bloei. Vermoedelijk wordt de plant te vaak vertrapt of platgereden (mountainbikes!) en is de wind vaak te sterk om hier uit te groeien tot exemplaren van ruim een halve meter hoog die in bloei komen.

De meest bijzondere, maar zeker niet de meest opvallende plant van de Uitwatering is ongetwijfeld de Zeevenkel. In 1990 ontdekte Martien de Graaf twee bloeiende exemplaren die niet hoger kwamen dan 3-4 cm! Zeevenkel is in Nederland een uiterst zeldzame soort. Het aantal vindplaatsen is in de meeste jaren op de vingers van één hand te tellen. De meeste meldingen komen ook bij deze soort vooral van zeedijken in Zeeland. In de "Atlas van de Nederlandse Flora, deel II" wordt opgemerkt dat juist de Deltawerken een ernstige bedreiging voor deze soort vormen, omdat steeds vaker dijken geheel met asfalt overgoten worden. Voor soorten als Zeekool en Zeevenkel betekent dat het einde. Deze soorten voelen zich vooral op rotsachtige kusten thuis. In ons land nemen ze soms genoeg met een pseudo-rotskust in de vorm van een dijk mits hier enig reliëf in de vorm van een steenglooiing te vinden is.

Gestimuleerd door de vondst van de Zeevenkel werd de Uitwatering in 1991 wat regelmatig bezocht. Op 14 september heb ik eens alle soorten genoteerd die hier te vinden waren. Het leverde een lijst van meer dan veertig soorten op. Behalve de reeds genoemde soorten van het zoute milieu werden nog enkele opvallende kustplanten aangetroffen: Gele hoornpapaver, Zeewinde en Zeeaster. De Gele hoornpapaver was reeds meer dan tien jaren niet in onze regio gezien en voor de Zeeaster (dit jaar ook gevonden op het industrieterrein 't Heen) betekende deze vondst een primeur voor ons gebied. Verder staat er hoogstwaarschijnlijk tussen de Spiesbladmelde ook Kustmelde (*Atriplex glabriuscula*). Het Rijksherbarium moet hier nog uitsluitsel over geven.

In de lijst die hieronder volgt, staan ook enkele typische zoetwaterplanten: Gele lis, Wolfspoot en Blauw glidkruid. Deze soorten stonden in diepe spleten waar in het natte voorjaar blijkbaar veel zoet water was blijven staan. De Gele lis kwam overigens niet hoger dan 5 cm! Verder staan er nogal wat planten uit de zeeduinen zo-

als Blauwe zeedistel en Zeeraket. Een aanzienlijk deel van de lijst wordt gevuld door soorten die zich vooral vestigen in rommelige hoekjes, op bouwterreinen en andere zogenaamde ruderaal terreinen. Hierbij kan gedacht worden aan soorten als Varkensgras, Melganzevoet en Perzikkruid.

De lijst van 14 september 1991:

Zandkool - Zeeraket - Zeekool - Radijs - Zeepostelein - Loogkruid - Varkensgras - Krulzuring - Waterzuring - Perzikkruid - Strandbiet - Melganzevoet - Spiesbladmelde - Uitstaande melde - Kustmelde (?) - Hertshoornweegbree - Grote weegbree - Smalle weegbree - Blauwe zeedistel - Zeevenkel - Zeewinde - Akkerwinde - Muurpeper - Wolfspoot - Blauw glidkruid - Klein kaasjeskruid - Gele hoornpapaver - Gewone reigersbek - Witte klaver - Rimpelroos - Gewone melkdistel - Zeemelkdistel - Canadese fijnstraal - Klein kruiskruid - Reukeloze kamille - Paardebloem - Klein hoefblad - Duinaveruit - Tandzaad spec. - Zeebies - Zandzegge - Straatgras - Gewone helm - Rood zwenkgras - Biestarwegras - Kweek - Gele lis.

Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie

Femke Vink

Op dinsdag 15 oktober is de NJN afdeling Noordwijk officieel opgericht. De NJN is een vereniging voor jongeren tussen de 12 en 23 jaar die bijna elk weekend op excursie gaan en dan een hoop lol maken en van de natuur genieten.

Deze excursies staan in ons afdelingsblad "De Bruinvis". 's Zomers worden er ook kampen door heel Nederland georganiseerd.

Wat doe je zo al op excursie?

Als eerste gaan we dus van de natuur genieten en als tweede hebben we dus gewoon een hoop lol. In het najaar staan we vaak veel te vroeg op om al koukleumend te kijken hoe, "veel slimmere" vogels naar het warme zuiden vliegen (of te wel zeetrek tellen).

Ook fietsen we vrij vaak naar de Amsterdamse Water-

leidingduinen om daar de boel onveilig te maken (vogels kijken dus).

Maar het belangrijkste wat we doen is toch wel een WARME CHOC drinken in een lekker warm café, waarna we moe maar voldaan weer huiswaarts keren.

De NJN besteedt niet alleen aandacht aan vogels maar ook aan insecten, zoogdieren, reptielen, amfibieën en planten.

's Zomers gaan we bijvoorbeeld 's nachts vleermuizen kijken. Ook pluizen we met onze netjes kleine slootjes uit op zoek naar "waterbeestjes" en we vangen zweefvliegen om die te determineren en we helpen ook met padden over zetten. Kortom een heel gezellige club.

Wil je meer informatie of wil je 3 maanden gratis proeflid worden bel dan Robert Sluys, Bremkant 38, 01719-10945.

